

UDRUGA ZA PRIRODU, OKOLIŠ I ODRŽIVI RAZVOJ

sunce

Strateški plan

2021. – 2026.

Split, 2021.

Izdavač:

Udruga za prirodu, okoliš i održivi razvoj Sunce

Izrada ovog Strateškog plana omogućena sufinancirana je putem financijske potpore Nacionalne zaklade za razvoj civilnoga društva u skladu s Ugovorom o financiranju institucionalne potpore broj Klasa: 421-02/17-2-6/1/17-11-5. Mišljenja izražena u ovoj publikaciji su mišljenja autora i ne izražavaju nužno stajalište Nacionalne zaklade za razvoj civilnoga društva.

SADRŽAJ

1.UVOD	1
2. SAMO-PROCJENA OSTVARENOSTI STRATEŠKOG PLANA ZA RAZDOBLJE 2016-2020.....	2
3.VIZIJA, MISIJA I VRIJEDNOSTI SUNCA	9
4.STRATEŠKI I SPECIFIČNI CILJEVI SUNCA ZA RAZDOBLJE 2021.-2026.	10
4.1. Strateški cilj 1: Doprinos u uspostavi sustava održivog gospodarenja otpadom na kopnu i moru ...	11
4.2. Strateški cilj 2: Povećana razina okolišno odgovornog ponašanja šire javnosti i ciljanih skupina.....	15
4.3. Strateški cilj 3: Povećan utjecaj Sunca na javne politike i sudsku praksu u području zaštite prirode, okoliša i održivog razvoja	19
4.4. Strateški cilj 4: Doprinos povećanju učinkovitosti sektora zaštite prirode s naglaskom na očuvanje morskih ekosustava	22
5.ORGANIZACIJSKI RAZVOJ	26

KRATICE:

CGO – Centar za gospodarenje otpadom
DG- Dalmatia Green
EK- Europska komisija
EM- ekološka mreža
ESS- europske snage solidarnosti
EVS- europska volonterska služba
EU- Europska unija
JLRS- jedinice lokalne i regionalne samouprave
JU- javna ustanova
FZOEU- Fond za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost
MINGO- Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja
MKO- miješani komunalni otpad
MZO- Ministarstvo znanosti i obrazovanja
NVO- nevladina organizacija
OCD- organizacija civilnoga društva
OPZEM- ocjena prihvatljivosti zahvata za ekološku mrežu
PAF- prioritised action frameworks
PP- park prirode
PUO- procjena utjecaja na okoliš
SPUO- strateška procjena utjecaja na okoliš
ZOGO - Zakon o gospodarenju otpadom
ZP- zaštićeno područje
ZT- Zeleni telefon

1. UVOD

U listopadu 2020. godine uz pomoć angažirane konzultantice Nives Miošić započele su pripreme za razdoblje 2021.-2025. Inicijalno se radionica strateškog planiranja trebala održati krajem 2020. godine, no uslijed pandemije COVID-19, radionica se organizirala od 10. do 12. svibnja 2021. u Splitu. Implementacije novog Strateškog plana obuhvaća razdoblje 2021.-2026.

U svrhu pripreme procesa planiranja konzultirane su dvije skupine dionika: zaposlenici, volonteri i članovi Upravnog odbora Sunca, te bivši zaposlenici. Ove dvije skupine su u vodstvu Udruge prepoznate kao ključne za prepoznavanje organizacijskih uspjeha i izazova u proteklom strateškom razdoblju, kao i za ocrtavanje željenog smjera razvoja, kako u programskom, tako i u organizacijskom smislu u narednom razdoblju.

Analiza rezultata upitnika poslana je zaposlenicima u studenom 2020., kako bi se njihove sugestije koristile u samom procesu planiranja. Radionica strateškog planiranja održala se od 10.-12. svibnja 2021., a radionici su prisustvovali svi aktualni zaposlenici (Zrinka Jakl, Gabrijela Medunić-Orlić, Samanta Šećer, Margita Radman, Ivana Krstulović Baković, Matea Špika, Miranda Šimac, Tea Kuzmičić Rosandić, Barbara Ćukušić, Tihana Arapović, Vida Zrnčić, Ana Miletić, Lina Matijević, Tina Disopra Zalović, Maja Golem, Fedra Dokoza, Hajdi Biuk, Maja Jurić, Marin Spetić, Blanka Rakuljić, Margita Gospodnetić i Anamarija Paradinović).

U pogledu očekivanja od procesa planiranja, većina je sudionika izrazila želju da se kroz novi strateški plan dobije jasna smjernica za djelovanje organizacije u narednom periodu, da strateški ciljevi budu u suglasju s organizacijskim kapacitetima, interesima zaposlenika, ali i društvenom realnošću po pitanju zaštite okoliša i prirode, te da se postigne viša razina komplementarnosti i pravovremene komunikacije između različitih timova Udruge.

2. SAMO-PROCJENA OSTVARENOSTI STRATEŠKOG PLANA ZA RAZDOBLJE 2016-2020.

Strateški plan za razdoblje 2016-2020. imao je tri strateška cilja:

1. Doprinijeti očuvanju prirodnih vrijednosti u Hrvatskoj i međunarodnom okruženju
2. Poticati sudjelovanje javnosti i razmjenu dobre prakse u zaštiti prirode, okoliša i održivom razvoju
3. Povećati dostupnost informacija te jačati znanja i praktične vještine ciljnih skupina o zaštiti prirode, okoliša i održivog razvoja

Svaki od strateških ciljeva imao je nekoliko specifičnih ciljeva, koji su se provodili kroz dva programa: zaštita prirode te zaštita okoliša i održivi razvoj, te od 2019. godine i dva uspostavljena odjela: edukacije i informiranja te prava okoliša.

Na početku procesa planiranja, sudionice/i su procjenjivale razinu ostvarenosti specifičnih ciljeva unutar svakog strateškog cilja, vodeći se definiranim pokazateljima njihove ostvarenosti, uz dodatni zadatak identifikacije internih i vanjskih faktora koji su doprinijeli (ne)ostvarivanju pojedinih specifičnih ciljeva.

Strateški cilj 1 - Doprinijeti očuvanju prirodnih vrijednosti u Hrvatskoj i međunarodnom okruženju ostvarivao se unutar Programa zaštite prirode kroz dva specifična cilja:

SC 1.1: *Unaprijediti učinkovitost upravljanja zaštićenim i Natura 2000 područjima*

SC 1.2: *Provoditi istraživanja i izrađivati stručne podloge vezane uz upravljanje prirodnim vrijednostima*

Samo-procjena ostvarenosti SC 1.1: Unaprijediti učinkovitost upravljanja zaštićenim i Natura 2000 područjima

Ključni pokazatelji uspjeha:

- Povećan doprinos predstavnika različitih sektora u procesima izrade strateških i planskih dokumenata te u provedbi obveza koje iz njih proizlaze
- Povećana primjena principa dobre prakse i konzultacijskih procesa u donošenju, provedbi te reviziji i praćenju provedbe planova upravljanja, planova gospodarenja, procjena utjecaja na Natura 2000 i akcijskih planova
- Uključenost Sunca u procesima planiranja u zaštiti prirode i upravljanju prirodnim vrijednostima

Sudionice planiranja zaključile su da pokazatelji ostvarenja nisu bili usklađeni s ciljem, kao ni da cilj niti pokazatelji nisu bili ni na koji način kvantificirani. Utoliko su, bez osvrta na prethodno definirane ključne pokazatelje uspjeha samo procijenile da je cilj dijelom ostvaren i to prvenstveno stoga što se kroz aktivnosti radilo na unaprjeđivanju podloga za učinkovito upravljanje zaštićenim i Natura 2000 područjima, no da implementacija planova nije u izravnoj kontroli Udruge, a upravo je implementacija područje u kojem se pojavljuju izazovi. Utoliko su iskazale skepsu u pogledu ispravne definicije specifičnog cilja: „Koliko mi možemo unaprijediti učinkovitost, kad nismo u poziciji odlučivanja?“

Faktori koji su ipak doprinijeli djelomičnom ostvarenju ovog specifičnog cilja uključuju dijelom unutar-organizacijske jakosti – stručnost tima, prepoznatost unutar sektora zaštite prirode, iskustvo, educiranost kroz prethodno provedene projekte, radišnost tima, dobru umreženost organizacije sa stručnjacima, organizacijama, institucijama i pojedincima povezanim s pitanjima zaštite prirode, na nacionalnoj i međunarodnoj razini. S druge strane, vanjski faktori koji su doprinijeli uključuju EU politike zaštite prirode i okoliša kroz koje su povećani kapaciteti i osviještenost sustava o važnosti ovih pitanja, kao i mogućnosti financiranja projekata tematike upravljanja zaštićenim i Natura 2000 područjima. Udruga je i direktno doprinijela jačanju kapaciteta sektora zaštite prirode, kroz organizaciju seminara, treninga i radionica. Osim toga, pozitivno su utjecale i promjene u strukturama upravljanja pojedinih zaštićenih područja, ali i institucija. Stečena reputacija te manjak stručnjaka u Hrvatskoj koji se bave ovim pitanjima omogućio je uključivanje Udruge u brojne projekte i usluge.

S druge strane, faktori koji su onemogućavali ostvarenje cilja u potpunosti uključuju nespremnost i tromost sustava za učinkovito upravljanje zaštićenim područjima, dugotrajni procesi službenog usvajanja planova, manjak učinkovitih mehanizama za kontrolu njihove implementacije kao i tromost te nezainteresiranost drugih povezanih sektora koji su zapravo nadležni za upravljanje pomorskim dobrom kako unutar tako i izvan zaštićenih područja i pitanjima važnim za učinkovito upravljanje (ribarstvo, pomorstvo, prostorno planiranje, šumarstvo, gospodarenje otpadom). Na internoj strani identificiran je izostanak prioritizacije strateških i planskih dokumenata od interesa za područje djelovanja organizacije, te s time povezan faktor nedovoljno dobre interne koordinacije. Ovo je pak jednim dijelom rezultiralo nedovoljnim uključivanjem organizacije u izradu pojedinih lokalnih dokumenata i planova gospodarenja prirodnim dobrima, čemu su pridonijeli i ograničeni kapaciteti organizacije za komentiranje niza dokumenata koji su se u prethodnom razdoblju izrađivali.

Samo-procjena ostvarenosti SC 1.2: *Provoditi istraživanja i izrađivati stručne podloge vezane uz upravljanje prirodnim vrijednostima*

Ključni pokazatelji uspjeha:

- Preporuke i nalazi istraživanja i stručnih studija koriste se kao podloga za unaprjeđenje upravljanja prirodnim vrijednostima
- Povećan udio relevantnih istraživanja provedenih u domaćim/međunarodnim timovima

Ostvarenje ovog specifičnog cilja sudionice planiranja ocijenile su u potpunosti ostvarenim, a među faktorima koji su doprinijeli njegovom ostvarenju ponavljaju se oni iz prethodnog cilja: stručnost i radišnost tima te visoka interna motiviranost tima, prepoznatost unutar sektora zaštite prirode, iskustvo, educiranost kroz prethodno provedene projekte, dobra umreženost organizacije, no javljaju se i drugi faktori: uhdanost tima za terenski rad, ronilačka i istraživačka oprema i vozila, otvorenost Sunca za povezivanje s različitim tipovima institucija, partnerski odnos uz institucionalizirane memorije suradnje s javnim ustanovama i pojedinim istraživačima u njima te brojnost Interreg projekata, putem kojih je omogućena međunarodna suradnja te stjecanje novih znanja i uvida u nove prakse. Međutim, brojnost Interreg projekata identificirana je i kao faktor koji je donekle otežavao ostvarenje ovog cilja uslijed sporosti procedura te općenito usmjerenosti takvih projekata na proces, a ne na rezultat u svrhu unaprjeđenja upravljanja. Osim toga, sporost procesa za integraciju stručnih podloga u upravljanje prirodnim dobrima, kao i nedovoljni interni kapaciteti za obradu prostornih i statističkih podataka otežavali su ostvarenje ovog specifičnog cilja.

Strateški cilj 2: Poticati sudjelovanje javnosti i razmjenu dobre prakse u zaštiti prirode, okoliša i održivom razvoju ostvarivao se kroz čak šest specifičnih ciljeva te u oba programa – Program zaštite prirode i Program zaštite okoliša i održivog razvoja.

Samo-procjena ostvarenja SC 2.1: Sudjelovati u kreiranju i promicanju provedbe odgovorne javne politike zaštite prirode, okoliša i održivog razvoja

Ključni pokazatelji uspjeha:

- Prihvaćanje prijedloga Udruge Sunce u izradi/izmjenama relevantnih strateških dokumenata i zakonskih/podzakonskih akata tijekom savjetodavnog procesa
- Povećan udio i uspješnost zajedničkih zagovaračkih akcija i inicijativa domaćih i međunarodnih organizacija
- Broj i tematika izrađenih policy papera, mišljenja, prijedloga i komentara o relevantnim temama i dokumentima, njihova dostupnost široj javnosti i ciljanim skupinama te njihovo korištenje od strane donositelja odluka
- Povećana vidljivost i utjecaj Sunca u kreiranju javnih politika

Ostvarenje ovog cilja sudionice planiranja ocjenjuju djelomičnim, pri čemu su identificirani faktori uspjeha nacionalna i međunarodna umreženost, kao i prepoznata stručnost Sunca na međunarodnoj razini te u domaćoj stručnoj i NVO javnosti. Osim toga, ostvarenju cilja pridonijelo je i akumulirano znanje organizacije, veći kapaciteti i resursi organizacije, uz veći broj zagovaračkih aktivnosti unatoč manjku mogućnosti za njihovo financiranje kroz dostupne natječaje.

Od vanjskih faktora prepoznat je pogodan politički i društveni moment za ovu tematiku.

S druge strane, faktori koji su utjecali na tek djelomičnu ostvarenost cilja uključuju procjenu kako je sudjelovanje javnosti u procesima odlučivanja u Hrvatskoj još uvijek *pro forma* proces, bez stvarne volje donositelja odluka da se javnost doista i uključi. Promjeni takve situacije ne doprinosi niti identificirana nejedinstvenost pristupa adresiranju problema u domaćem NVO sektoru u kojem nedostaje homogenosti na nacionalnoj razini. Interni prepoznati faktori neuspjeha uključuju manjak zagovaračkih kapaciteta i sustava u organizaciji, što rezultira *ad hoc*, najčešće reaktivnim umjesto proaktivnim pristupom organizacije zagovaranja.

Samo-procjena ostvarenja SC 2.2: Povećati informiranost i sudjelovanje javnosti u pitanjima zaštite okoliša, očuvanja prirode te primjene principa održivog razvoja

Ključni pokazatelji uspjeha:

- Povećana dostupnost i ažuriranje relevantnih informacija različitim ciljanim skupinama u odnosu na prethodno razdoblje putem medija, edukacije i drugih sredstava informiranja
- Povećan broj poziva građana na Zeleni telefon i interaktivnu mapu Sinjaj.hr, poduzetih radnji i postotak riješenih slučajeva u odnosu na prethodno razdoblje
- Prihvaćanje prijedloga Udruge Sunce u relevantnim javnim raspravama i medijska popraćenost

Ovaj cilj, koji se ostvarivao unutar oba programska područja, sudionice planiranja ocjenjuju uglavnom ostvarenim i to zahvaljujući ciljanim povećanjem kapaciteta organizacije kroz povećan broj stručnih suradnika na programima, voditelja projekata, komunikatora, pravnika i edukatora, što je rezultiralo većom vidljivošću organizacije i tema kojima se ona bavi. Ovo se postiglo razvijanjem s jedne strane usluga, a s druge projekata koji su omogućili financiranje komunikacijsko-obrazovno-informativnih aktivnosti. U proteklom razdoblju ostvarena je i osnažena suradnja s akademskom zajednicom, održano je više edukacija, a stručnjaci Sunca bili su zastupljeni u većem broju i u tijelima odlučivanja na lokalnim i nacionalnoj razini. Uspjehu je pridonijela i viša razina svijesti građana za okolišna pitanja, kao i umreženost s drugim okolišnim organizacijama. Interno, kao faktor uspjeha prepoznat je, osobito kroz posljednju godinu, moment razvijanja sustava protoka informacija između Programa zaštite okoliša, Odjela prava okoliša i Odjela edukacije .

Potpuno ostvarenje cilja onemogućili su s jedne strane manjak kontinuiteta u izvorima financiranja za Zeleni telefon, kao i *pro forma* pristup tijela vlasti sudjelovanju javnosti, a interno, manjak interesa organizacije za aplikaciju sinjaj.hr, tj. nepromišljanje o njenoj dugoročnoj održivosti i kapacitetima za njeno unaprjeđenje i redovito ažuriranje.

Samo-procjena ostvarenja SC 2.3: *Unaprijediti provedbu održivog gospodarenja otpadom na razini grada Splita i Dalmacije*

Ključni pokazatelji uspjeha:

- Povećana dostupnost analize praćenja i očitovanja na provedbu planova gospodarenja otpadom
- Poboljšanje mogućnosti za primjenu principa održivog gospodarenja otpadom (više mogućnosti za odvojeno prikupljanje otpada u gradovima i općinama te udio otpada prikupljenog na taj način)
- Broj oglednih sustava održivog gospodarenja otpadom i sustava odvojenog prikupljanja otpada

Sudionice su ovaj cilj, koji se ostvarivao unutar Programa zaštite okoliša, ocijenile djelomično ispunjenim, što se očituje kroz postavljene zelene otoke, reciklažna dvorišta i educiraniju javnost.

Prepoznati faktori uspjeha uključuju dobar društveni trenutak koji se prepoznaje u *zero waste* pokretu, te većim interesom medija za temu gospodarenje otpadom. Interni faktori uključuju dugogodišnje iskustvo organizacije u području gospodarenja otpadom i interesom novih zaposlenica za temu, što je rezultiralo razvojem projekta društveno korisnog učenja na temu otpada, putem kojeg su povećani kapaciteti mladih i akademske zajednice. Osim toga, u ostvarenju ovog cilja došlo je i do povezivanja Programa zaštite okoliša i Programa zaštite prirode na temi morskog otpada, za koju se osiguralo i financiranje kroz Interreg projekt.

Lista faktora neuspjeha nešto je dulja i uključuje interna pitanja poput manjka interesa i kapaciteta na razini organizacije za ovu temu u ranijem razdoblju, kao i manjak dubinskih stručnih znanja za gospodarenje otpadom u organizaciji trenutačno. Osim toga, prepoznato je i organizacijsko nebavljenje koruptivnim „hobotnicama“ u području gospodarenja otpadom, uz problem netransparentne objave podataka o odvojeno prikupljenom otpadu. Vanjski faktori uključuju birokratiziran i stoga demotivirajući sustav, uz percepciju ekonomske neisplativosti, što u kombinaciji rezultira manjkom tvrtki koji se bave gospodarenjem otpadom. Negativno utječe i tromost političkog sustava koja se očituje u izostanku sustavnog pomaka po pitanju gospodarenja otpadom na razini grada i regije, kao i izostanak natječaja koji bi omogućili sustavnije bavljenje ovom temom.

Samo-procjena ostvarenja SC 2.4: Sudjelovati u podizanju okolišne održivosti turističkih destinacija i unaprjeđenju turističkog vrednovanja prirodnih vrijednosti s naglaskom na zaštićena i Natura 2000 područja

Ključni pokazatelji uspjeha:

- Studija izvedivosti, poslovni plan i marketinški plan za održivost EkoPartner programa
- Broj članova koji kontinuirano unaprjeđuju okolišno odgovorno upravljanje sukladno kriterijima EkoPartner programa u odnosu na prethodno razdoblje
- Broj i relevantnost izrađenih planova održivog turizma na inicijativu Udruge Sunce, u odnosu na prethodno razdoblje
- Povećan opseg aktivnosti Udruge Sunce usmjeren na zagovaranje održivih turističkih destinacije, u odnosu na prethodno razdoblje
- Povećan broj realiziranih projekata „zelene infrastrukture“ i promoviranih primjera inovativnih vidova turističke ponude u čiji razvoj je bila uključena Udruga Sunce

Ovaj specifični cilj ocijenjen je kao djelomično ostvaren. Izrađena su dva plana održivog turizma za parkove prirode Lastovo i Telašćica te jedan akcijski plan za upravljanje posjećivanjem sjeverozapadnog dijela Dugog otoka. Osim toga, održao se i niz edukacijskih aktivnosti uz popratne komunikacijske materijale vezano za turizam u Natura 2000 područjima i ekološkoj mreži. Organizacija se uključila i u procese komentiranja strateških dokumenata, Pravilnika o koncesijskim odobrenjima, a zagovarala su se i sidrišta kao element održivosti destinacije. Aktivnosti su se provodile unutar oba programa Udruge.

Faktori koji su doprinijeli djelomičnom ostvarenju cilja uključuju izradu poslovnog i marketinškog plana za program koji se danas zove Dalmatia Green, no istovremeno među faktorima neuspjeha prepoznaje se nedovoljna detaljnost marketinškog plana kao i nedostatak interesa članova (poslovnih subjekata u turizmu) za plaćanje članarine mimo prve godine kad dobiju certifikat. Potonje se pripisuje općenito nesagledavanju šire perspektive važnosti zaštite okoliša, te u posljednje dvije godine pandemijskim uvjetima u kojima je financijska održivost malih poslovnih subjekata u sektoru turizma izuzetno narušena. U takvim okolnostima zaključak planiranja je da se s programom nastavi, jer on svojim aktivnostima doprinosi ostvarenju misije i vizije organizacije, no da se makne pritisak osiguravanja financijske samoodrživosti programa. Potonje je još važnije u svjetlu činjenice da organizacija momentalno za provedbu Dalmatia Green programa nema dostatnih financijskih sredstava kao i toga da je organizaciju napustio stručni kadar specifično za pitanja turizma, posebice u zaštićenim i Natura 2000 područjima.

Unatoč ovim faktorima neuspjeha, kao faktori koji mogu pomoći u oživljavanju programa Dalmatia Green u budućnosti su bolja prepoznatljivost Sunca u ciljnoj skupini, kao i među relevantnim dionicima. Potonje se očituje u preporuci Ministarstva turizma upućenoj Splitsko-dalmatinskoj županiji da u svoje programe potpore poslovnim subjektima u turizmu uključi certificiranje certifikatom Dalmatia Green, te je suradnja sa Županijom započela 2019. godine. Dodatno, program objedinjuje različite aktivnosti kojima se organizacija bavi, što znači da u sljedećem razdoblju aktivnosti vezane uz Dalmatia Green treba uključivati u sve projekte u kojima će to biti moguće i to bez naglaska na Natura 2000/zaštićena područja. Pitanja vezana za održivi turizam u ovim područjima obrađivat će se u kontekstu učinkovitosti upravljanja zaštićenim područjima.

Samo-procjena ostvarenja SC 2.5: Zagovarati održivo upravljanje ribljim fondom s naglaskom na zaštićena i Natura 2000 područja

Ključni pokazatelji uspjeha:

- Povećan opseg aktivnosti vezanih za informiranje i educiranje javnosti i dionika o održivom upravljanju ribljim fondom, u odnosu na prethodno razdoblje
- Broj i ukupna površina uspostavljenih novih zona bez ribolova u Jadranu, novih regulativa te modela upravljanja za održivi ribolov, u odnosu na prethodno razdoblje

Sudionice ovaj cilj, koji se provodio unutar Programa zaštite prirode ocjenjuju djelomično ostvarenim, uz opasku da je cilj definiran više kao aktivnost.

Relevantni faktori uspjeha uključuju veću osviještenost o potrebi zaštite mora i ribljeg fonda, kako među ribarima, tako i u široj javnosti, pozitivnim promjenama u relevantnim strukturama unutar državne uprave, sve većem broju inicijativa koje objedinjuju zaštitu prirode i upravljanje ribljim fondom, kao i EU politikama koje potiču ovakav smjer.

Identificirani faktori neuspjeha vezani su uz eksterne elemente, uključujući kompleksnost teme i povezane slabe kapacitete o tematici ribolova kako u tijelima uprave tako i u civilnom društvu. U ovoj temi česte su dezinformacije koje se šire među ribarima, između ostalog i od strane snažnog lobija koji ne preže ni od doze agresivnosti prema nadzornicima, inspektorima i drugim ribarima, a brojni su i pojedinci koji nastoje ostvariti vlastiti interes nauštrb onoga javnog. Osim toga, u ovom području uočljiv je manjak podzakonskih akata, a suradnja Sunca s relevantnom Upravom Ministarstva poljoprivrede je unaprijeđena, ali i dalje poprilično otežana. Konačno, izostaje i adekvatna implementacija EU politika na nacionalnoj razini te veća povezanost i protok informacija između sektora zaštite prirode i sektora ribarstva među nadležnim Ministarstvima.

Samo-procjena ostvarenja SC 2.6: *Doprinijeti kreiranju prakse u pravu okoliša*

Ključni pokazatelji uspjeha:

- Sudjelovanje u pravnim postupcima i udio uspješnih ishoda pravnih postupaka, u odnosu na ukupno vođene pravne postupke
- Broj zajedničkih inicijativa/postupaka s nacionalnim i međunarodnim OCD-ima
- Povećan opseg aktivnosti (informiranje i educiranje javnosti) i dionika, u odnosu na prethodno razdoblje

Ovaj specifični cilj sudionice ocjenjuju potpuno ostvarenim.

Faktori uspjeha identificirani su ponovno u odnosu na ciljano osnaživanje ljudskih resursa u organizaciji – povećan broj komunikatora, pravnika i ostalih struka u Programu zaštite prirode, kapacitetima za prepoznavanje relevantnih društvenih problema i kreiranje pravnih rješenja, kao i razvijena metodologija uvođenja novozaposlenih pravnika u posao. Pridonijela su mu i stečena znanja i iskustva pravnog tima, koji su rezultirali i uspješnim pravnim postupcima s presedanskim značajem i to na nacionalnoj i međunarodnoj razini, te predanost i upornost u provođenju aktivnosti unatoč rizicima (najznačajniji nedostatak financijske podrške za ove aktivnosti). Rezultati su se ostvarivali i zahvaljujući suradnji i umrežavanju s drugim organizacijama na nacionalnoj i međunarodnoj razini. Konačno, pojačana je i suradnja s akademskom zajednicom u Splitu i Rijeci kroz projekt i aktivnosti društveno korisnog učenja, uz snažniju unutar-organizacijsku suradnju među različitim odjelima.

S druge strane, otegotne okolnosti u ispunjavanju ovog cilja očitovale se kroz needuciranost sudaca o pitanjima zaštite okoliša kao i dugotrajnost sudskih postupaka te promjene u zakonodavstvu koje su dovele do poskupljenja troška upravnih sporova, odnosno prelaska sa sustava „svatko snosi svoj trošak parnice“ na sustav „plaća stranka koja izgubi“. S obzirom na odnos moći parničnih stranaka (udruga građana vs. tijelo javne vlasti) i općeg nerazumijevanja postulata postupaka, organizacija je bila primorana oprezno

birati pravne bitke. Naime, u proteklom razdoblju organizacija nije imala projekte specifično namijenjene strateškim parnicama, već se ukupan rad pravnog tima financirao kroz druge projekte.

Strateški cilj 3: Povećati dostupnost informacija te jačati znanja i praktične vještine ciljnih skupina o zaštiti prirode, okoliša i održivog razvoja ostvarivao se kroz dva specifična ciljeva te u oba programa – Program zaštite prirode i Program zaštite okoliša.

Samo-procjena ostvarenja SC 3.1: Povećati pristup široj javnosti informacijama, znanjima i vještinama vezanim uz koncepte održivog razvoja, očuvanja prirode i okoliša

Ključni pokazatelji uspjeha:

- Povećan opseg važnih informacija dostupnih javnosti i javnih događanja, u odnosu na prethodno razdoblje
- Povećana dostupnost stajališta Sunca u lokalnim i nacionalnim medijima o relevantnim i hitnim temama, u odnosu na prethodno razdoblje

Ovaj cilj ocijenjen je u potpunosti ostvarenim, a faktori koji su omogućili njegovo ostvarenje uključuju kontinuiran rad na podizanju kapaciteta organizacije za ostvarenje ovog cilja koji se reflektirao u akumuliranom znanju i spoznajama direktno s terena i iz prakse, većem broju zaposlenih u Odjelu za edukaciju i informiranje, ciljani rad na poboljšanju komunikacije kroz angažiranje osoba sa stručnim znanjima i iskustvima, profiliranje dijela zaposlenika za javne nastupe te konačno povećanje broja komunikatora u 2021. godini, unaprjeđenju procedura za uključivanje komunikatora i volontera. Takvi napori rezultirali su kreiranjem javnosti atraktivnih aktivnosti, a prije i tijekom pandemije povećao se i interes medija za pitanja gospodarenja otpadom, osobito morskog otpada. Eventualni podbačaji pripisani su interesu i stilu pojedinog komunikatora koji definira komunikacijske kanale te internoj koordinaciji komunikacijskih aktivnosti i (ne)pravovremenosti reagiranja.

Samo-procjena ostvarenja SC 3.2: Poticati uvođenje sadržaja o zaštiti okoliša, očuvanju prirode i održivom razvoju u ustanove za odgoj i obrazovanje

Ključni pokazatelji uspjeha:

- Povećana dostupnost različitih i kvalitetnih edukacijskih sadržaja za djecu i mlade te zaposlene u odgojno-obrazovnim ustanovama (škole i vrtići) i obuhvat djece i mladih te zaposlenih u tim ustanovama
- Broj odgojno obrazovnih ustanova koje su nakon provedenih edukacija, integrirale aktivnosti u okviru nastavnih aktivnosti
- Broj programa društveno-korisnog učenja i volontiranja, uključenih odgojno-obrazovnih i visoko-obrazovnih institucija te ishodi programa
- Udio korisnika djece/mladih u programima i uslugama (Zeleni izleti) Udruge Sunce, u odnosu na prethodno razdoblje

Sudionice ovaj cilj ocjenjuju djelomično ostvarenim, no s uzlaznom putanjom.

Interni faktori uspjeha prepoznaju se u povećanim ljudskim resursima s različitim kompetencijama i sposobnostima, boljoj komunikaciji i planiranju unutar odjela, kontinuiranom razvoju novih edukativnih programa, povećanoj vidljivosti organizacije, ESS volonterima u ulozi motivatora te određivanju osobe zadužene za rad s volonterima. Osim toga, u proteklom razdoblju postigla se i viša razina angažiranosti edukatora iz Sunca, te su pronađene nove lokacije za „Zelene izlete“ i osmišljene nove igre, a povećao se

i broj ljudi koji vode „Zelene izlete“. Došlo je i do snažnijeg povezivanja s akademskom zajednicom, a Agencija za odgoj i obrazovanje dala je pozitivno mišljenje i preporučuje edukacijske programe Sunca odgojno-obrazovnim ustanovama. Osmišljeno je i provedeno nekoliko programa društveno-korisnog učenja u suradnji s četiri splitska fakulteta i sveučilišnim Odjelom za studije mora putem kojih se ojačao i usustavio i rad s mladima u Udruzi. U okviru ovih programa provedeni su manji studentski projekti koji su istovremeno doprinijeli zaštiti okoliša ali i povezivanju i promociji zaštite okoliša među akademskom zajednicom, studentima i mladima te širom javnošću. Nadalje, Udruga Sunce jedan je od inicijatora otvaranja Centra za društveno-korisno učenje pri Sveučilištu u Splitu.

Identificirani faktori neuspjeha uključuju angažman volontera jedino u projektnim aktivnostima, što je posljedica nedostatka vremena, znanja i iskustva za bavljenje s većim grupama volontera. Osim toga, nedostatak vremena negativno se reflektira i na prostor za promišljanje inovacija, osim ako inovacije nisu zadana projektna aktivnost. Od egzogenih faktora, prepoznata je inertnost škola da preuzmu i provode edukacijske programe za zaštitu okoliša samostalno, iako je integriranje pojedinih tema sustavni dio programa kada ga provodi Sunce. U pogledu „Zelenih izleta“ uočen je faktor zasićenosti vođenjem izleta, te slično kao i u slučaju Dalmatia Green programa, pritisak za osiguranje financijske samoodrživosti u do kraja nepromišljenom poslovnom modelu.

3.VIZIJA, MISIJA I VRIJEDNOSTI SUNCA

Na ovom strateškom planiranju Sunce je pristupilo redefiniciji svoje vizije i misije i temeljenih organizacijskih vrijednosti, pri čemu je redefinicija misije bila izuzetno važna u kontekstu odgovora na pitanje je li Sunce prvenstveno zagovaračka, stručno-znanstvena ili organizacija koja radi na promjenama unutar svoje lokalne/regionalne zajednice. Ova su se pitanja postavila kao važna tijekom pripreme strateškog planiranja.

Vizija Sunca

Hrvatska je zemlja očuvanih prirodnih vrijednosti, mora i obale te lokalnih zajednica čiji se razvoj temelji na načelima održivosti i kružne ekonomije. Sunce je mjesto kreativnih ideja i međusobnog uvažavanja i podržavanja.

Misija Sunca

Sunce je jedna od vodećih hrvatskih organizacija civilnog društva koja zagovara, educira i informira o okolišno-odgovornim rješenjima utemeljenima na stručnom i istraživačkom radu. Osvještava i potiče zajednice i pojedince na sudjelovanje u zaštiti prirode i okoliša na lokalnoj i nacionalnoj razini. Djeluje u suradnji s nacionalnim i međunarodnim organizacijama i mrežama.

Vrijednosti Sunca:

- Predanost misiji i viziji

- Okolišno odgovorno ponašanje
- Pouzdanost
- Transparentnost
- Otvorenost za suradnju
- Stručnost
- Odgovornost
- Dobrobit zajednice
- Dosljednost
- Održivost
- Proaktivnost
- Neovisnost
- Društvena uključenost
- Etičnost
- Pravednost
- Demokracija

4. STRATEŠKI I SPECIFIČNI CILJEVI SUNCA ZA RAZDOBLJE 2021.-2026.

Sukladno iskazanoj potrebi o snažnijem povezivanju timova i unaprjeđenju pravovremenosti razmjene informacija između programa i odjela, novo-definirani strateški i specifični ciljevi u nekim slučajevima pretpostavljaju znatno užu suradnju svih timova na njihovom ostvarenju, bez obzira na program/odjel kojemu pripadaju. Stoga je u nastavku prikaza **masnijim slovima** naznačen tim koji je odgovoran za koordinaciju ostvarenja pojedinog strateškog cilja, dok su „običnim“ slovima naznačeni timovi koji sudjeluju i koji su su-odgovorni za ostvarenje tog cilja. Nadalje, za svaki je strateški cilj odabrano nekoliko dominantnih pristupa/metoda kojima će se on ostvarivati, pri čemu treba imati na umu da će odabir pristupa i metoda jednim dijelom biti određen i prihvatljivim aktivnostima unutar pojedinih natječaja i ostalim dostupnim izvorima financiranja.

Analiza jakosti i slabosti, te prilika i prijetnji (SWOT analiza) izradila se na razini četiri novo-definirana strateška cilja, uzimajući u obzir faktore koji su imali utjecaja na ostvarenje strateških ciljeva u prethodnom razdoblju. Osim toga, za svaki strateški cilj definirani su i ključni pokazatelji uspjeha¹, kao i primarne ciljane skupine, te glavni izvori sredstava.

¹ U odnosu na ključne pokazatelje uspjeha, kao početna vrijednost onih kvantitativnih uzimaju se prosjeci vrijednosti koje su ostvarene tijekom 2019. (kao redovne godine) te 2020. godine (kao godine tzv. „novog normalnog“ uslijed pandemije bolesti COVID-19).

Programski strateški ciljevi na kojima će Sunce raditi u razdoblju 2021.-2026. su:

- **Strateški cilj 1 - Doprinos uspostavi sustava održivog gospodarenja otpadom na kopnu i moru**
- **Strateški cilj 2 - Povećana razina okolišno odgovornog ponašanja šire javnosti i ciljanih skupina**
- **Strateški cilj 3 - Povećan utjecaj Sunca na javne politike i sudsku praksu u području zaštite prirode, okoliša i održivog razvoja**
- **Strateški cilj 4 – Doprinos povećanju učinkovitosti sektora zaštite prirode s naglaskom na očuvanje morskih ekosustava**

Izvan definiranih programskih ciljeva Sunce se opredijelilo u svom radu održati kontinuitet djelovanja u nacionalnim procesima koji se odnose na razvoj i kontekst djelovanja civilnog društva, uzimajući u obzir sužavanje prostora djelovanja civilnog društva u Hrvatskoj te slabljenje institucionalnih struktura uspostavljenih za stvaranje povoljnog okruženja za razvoj civilnog društva (Savjeta za razvoj civilnog društva Vlade RH, Nacionalne zaklade za razvoj civilnoga društva te Ureda za udruge Vlade RH). Ovo se odnosi na sudjelovanje u javnim raspravama i radnim skupinama povezanim s osiguravanjem poticajnog okruženja za razvoj civilnoga društva (primjerice Nacionalni plan stvaranja poticajnog okruženja za razvoj civilnoga društva od 2021. do 2027, relevantni zakonski i pod zakonski akti poput Zakona o udrugama, Zakona o računovodstvu neprofitnih organizacija, programiranje fondova i natječaja i dr.) te zagovaračkim aktivnostima s drugim organizacijama civilnoga društva iz vlastitog sektora i drugih sektora (primjerice zagovaranje za stvaranje poticajnog okruženja za razvoj društvenog poduzetništva).

4.1. Strateški cilj 1: Doprinos u uspostavi sustava održivog gospodarenja otpadom na kopnu i moru

Specifični ciljevi, odgovorni i tim koji sudjeluje u njihovom ostvarenju, prioritetni pristupi i izvori financiranja:

Specifični ciljevi	Odgovorni tim Tim koji sudjeluje	Prioritetni pristupi ostvarenju cilja	Izvori financiranja
1.1. Doprinos uspostavi učinkovitog sustava gospodarenja otpadom u Splitu i lokalnim zajednicama u Dalmaciji	OKOLIŠ (otpad) Pravo okoliša Komunikacije	- Javno zagovaranje - Institucionalno zagovaranje i utjecaj na javne politike - Pravni alati	- Međunarodne fondacije - EU izvori - FZOEU - Usluge na tržištu
1.2. Primjena načela smanjenja stvaranja otpada u lokalnim	OKOLIŠ (otpad)	- Institucionalno zagovaranje i	- Međunarodne fondacije

zajednicama, institucijama i organizacijama	Edukacije	utjecaj na javne politike - Edukacije - Umrežavanje	- EU izvori - FZOEU - Usluge na tržištu
1.3. Sunce pozicionirano kao referentna točka za monitoring otpada iz mora	OKOLIŠ (otpad) PRIRODA	- Istraživanja i monitoring - Direktne akcije u zajednici - Umrežavanje	- FZOEU - Usluge na tržištu - Nacionalni i EU projekti - Donacije privatnog sektora

Ciljne skupine prema strateškim ciljevima:

SC 1.1 – lokalne vlasti, javne tvrtke, institucije, OCD-i, građani

SC 1.2 – građani, lokalne vlasti, javne tvrtke, institucije, OCD-i, poslovni sektor, odgojno-obrazovne i visoko-obrazovne institucije

SC 1.3 – građani, lokalne vlasti, javne tvrtke, institucije, OCD-i, poslovni sektor, odgojno-obrazovne i visoko-obrazovne institucije, stručna javnost, javne ustanove, lučke uprave, nacionalne agencije, nadležna ministarstva

Ključni pokazatelji uspjeha:

STRATEŠKI CILJ	POKAZATELJI USPJEHA
1.1. Doprinos uspostavi učinkovitog sustava gospodarenja otpadom u Splitu i lokalnim zajednicama u Dalmaciji	<ul style="list-style-type: none"> - Održana suradnja s Gradom Splitom (održana barem dva sastanka godišnje s Gradom Splitom/Čistoćom) - Sudjelovanje ili iniciranje barem dvije radne skupine/savjetodavnih tijela/inicijative s relevantnim dionicima u Splitu/lokalnim zajednicama tijekom provedbe strateškog plana (članovi JLS, komunalna poduzeća, udruge i dr.) - Sudjelovanje ili iniciranje barem jedne nacionalne zajedničke zagovaračke aktivnosti godišnje zajedno s ključnim akterima na nacionalnoj razini (<i>Anti-plastic</i> koalicija, <i>Zero Waste Croatia</i>, <i>Zeleni forum</i> ili slično) - Sudjelovanje u barem jednoj međunarodnoj zajedničkoj zagovaračkoj aktivnosti godišnje unutar

	<p>relevantne međunarodne mreže (npr. <i>Seas at Risk</i>, EEB)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Sudjelovanje u ključnim javnim raspravama za strategije, planove, zakonodavne akte nacionalnoj, županijskoj i lokalnoj razini (minimalno Zakon o gospodarenju otpadom, planovi gospodarenja otpadom i izvještaji o provedbi planova) - Osmišljene barem dvije komunikacijske/zagovaračke kampanje na godišnjoj razini - Barem jedan aktivan projekt/usluga tijekom svake godine Strateškog plana - Realizirane prosječno 3 edukativne aktivnosti Sunca godišnje s ciljanim skupinama unutar cilja
<p>1.2. Primjena načela smanjenja stvaranja otpada u lokalnim zajednicama, institucijama i organizacijama</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Barem 10 lokalnih zajednica i njihovih javnih institucija donijelo odluku o primjeni načela smanjenja stvaranja otpada. - Minimalno 5 organizacija/institucija primjenjuje načela smanjenja stvaranja otpada. - Komuniciranje rezultata u stručnoj/znanstvenoj javnosti, izrada 1 stručnog/ znanstvenog rada - Minimalno 1 relevantna kampanja/javno događanje godišnje.
<p>1.3. Sunce pozicionirano kao referentna točka za monitoring otpada iz mora</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Sunce sudjeluje na sastancima/radionicama/radu radnih grupa na nacionalnoj i međunarodnoj razini za provedbu monitoringa otpada iz mora (minimalno 3 sastanka godišnje) - Uspostava baze podataka za monitoring otpada iz mora prikupljenog putem akcija čišćenja s jednostavnim monitoringom kao i detaljnog monitoringa (dvaput godišnje). - Kontinuirani detaljni monitoring na 6 lokacija (Lastovo- plaže Sito, Kremena i Saplun, ušće Neretve, Omiš- gradska plaža, Vis- plaža Zaglav) od strane Sunca. - Ostvarena suradnja s 25 organizacija/institucija/JLS u prikupljanju informacija o otpadu iz more prikupljenom putem akcija čišćenja s jednostavnim monitoringom. - Održano prosječno 2 edukacije godišnje o primjeni jednostavnog protokola za monitoring otpada iz mora i provedbu akcija čišćenja temeljem nacionalnog protokola za akcije čišćenje. - Komuniciranje rezultata u stručnoj/znanstvenoj javnosti, izrada 2 stručna/ znanstvena rada. - Minimalno 5 akcija čišćenja godišnje provedeno od strane Udruge Sunce kao organizatora s jednostavnim monitoringom.

Prikaz internih slabosti i jakosti te vanjskih prilika i prijetnji za Strateški cilj 1

<p>S</p> <ul style="list-style-type: none"> - Educirani zaposlenici - Postojeći projekti - Uključenost u radnu skupinu Grada Splita za praćenje provedbe Plana gospodarenja otpadom - Motiviranost i interni tematski sastanci - <i>Anti-plastic</i> koalicija i pristup relevantnim dionicima (Vlada, Sabor) - Razvijena metodologija monitoringa otpada iz mora, uz praktičnu primjenu znanja i iskustava - Formiran tim zaposlenika sa stručnim znanjima (mladi zaposlenici i volonteri) - Iskustvo - Prepoznatost Sunca kao stručne udruge za temu otpada iz mora - Savjesnost, promišljenost, samokritičnost - Stručni vanjski suradnici - Suradnja 	<p>W</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nedostatak specifičnih tehničkih znanja (kompostiranje, MBO) - Nesistematična obrada literature, manjak vremena - Tim sa stručnim znanjima je novoosnovan - Financijska ovisnost o projektima - Nedostatak iskustva u zagovaranju novoformiranog tima za bavljenje tematikom gospodarenja otpadom - Nekoordiniranost u planiranju i provedbi aktivnosti vezanih uz tematiku otpada iz mora
<p>O</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zakon o gospodarenju otpadom (ZOGO) i Direktiva o smanjenju utjecaja određenih plastičnih proizvoda na okoliš (SUP Direktiva) - Zeleni telefon - Novi EU proračun - Plan oporavka i otpornosti - Hit tema – veća svijest javnosti - Nastavna baza Sveučilišta u Splitu - CEMEX – skladištenje građevinskog otpada - Pojava alternativnih (recikličnih) materijala - Lokalni izbori - Primjena javno-dostupnih podataka za pregovaračke politike i zagovaračke napore - Interes privatnog sektora za financiranje i provođenje monitoringa i akcija čišćenja - Porast cijene prikupljanja otpada/CGO kao motiv građanima za razdvajanje otpada na kućnom pragu 	<p>T</p> <ul style="list-style-type: none"> - Neambicioznost ZOGO - Odgovornost za gospodarenje otpadom prenesena s lokalne na županijsku razinu - Netransparentnost sustava – nedostaju podaci o količini otpada i razini odvajanja, kao i jasni pokazatelji za uspješnost provođenja planova gospodarenja otpadom - Inertnost, neznanje i loša organiziranost sustava - Nemotiviranost dionika odgovornih za uspostavu sustava gospodarenja otpadom - Nedostatak tržišta sekundarnih sirovina (nema potpora Vlade) - Otpad iz mora je globalni problem (Mediteran, rijeke, druge države) – Sizifov posao - Nepostojanje infrastrukture za održivo gospodarenje otpadom - Lokalni izbori - Nevoljkost organizatora eko-akcija za prikupljanje i dostavljanje podataka o količini i tipu prikupljenog otpada

S obzirom na SWOT analizu, potrebno je:

- Osigurati vrijeme za povećanje internih kapaciteta u pogledu specifičnih tehničkih znanja ili osigurati resurse za angažman vanjskih suradnika sa specifičnim znanjima.
- Raditi na konsolidaciji novoosnovanog tima za pitanja gospodarenja otpadom.
- Stvoriti prostor i vrijeme za zajedničke edukativne aktivnosti, uključujući podjelu odgovornosti za obradu relevantne literature i prijenos tako stečenih znanja na druge članove tima (i šire u organizaciji).
- U odnosu na nevoljkost organizatora akcija čišćenja za prikupljanje i dostavljanje podataka o količini i tipu prikupljenog otpada, proaktivno im pristupiti, osigurati brz i jednostavan kanal za dostavu informacija o vremenu i mjestu održavanja akcije, osigurati brz i jednostavan kanal i obrazac za dostavu traženih podataka ili osigurati da zaposlenici/volonteri Sunca na licu mjesta prikupe podatke na kraju akcije.

4.2. Strateški cilj 2: Povećana razina okolišno odgovornog ponašanja šire javnosti i ciljanih skupina

Specifični ciljevi, odgovorni i tim koji sudjeluje u njihovom ostvarenju, prioritetni pristupi i izvori financiranja:

Specifični ciljevi	Odgovorni tim Tim koji sudjeluje	Prioritetni pristupi ostvarenju cilja	Izvori financiranja
2.1. Unaprjeđenje i provedba edukacijskih programa i aktivnosti Sunca sukladno	Edukacija	- Institucionalno zagovaranje i utjecaj na javne politike	- Međunarodne fondacije - EU projekti - MZO

praćenju razine okolišno odgovornog ponašanja ciljanih skupina	Okoliš i priroda (ovisno o temi)	- Istraživanja i monitoring - Edukacija	- FZOEU - Usluge na tržištu
2.2. Povećanje dostupnosti informacija koje doprinose okolišno odgovornom ponašanju i poslovanju korištenjem komunikacijskih alata, platformi i medija	Komunikacija Svi timovi	- Javno zagovaranje - Edukacije - Direktne akcije u zajednici	- Međunarodne fondacije - EU projekti - MZO - FZOEU - Usluge na tržištu - Donacije građana

Ciljane skupine prema strateškim ciljevima:

SC 2.1 - djeca i mladi, javno-pravna tijela, poslovni sektor, odgojno-obrazovne i visoko-obrazovne ustanove, OCD-i, građani, mediji

SC 2.2 - djeca i mladi, javno-pravna tijela, poslovni sektor, odgojno-obrazovne visoko-obrazovne ustanove, OCD-i, građani, mediji

Ključni pokazatelji uspjeha:

SPECIFIČNI CILJ	POKAZATELJI USPJEHA
2.1 Unaprjeđenje i provedba edukacijskih programa i aktivnosti sukladno praćenju razine okolišno odgovornog ponašanja ciljanih skupina	<ul style="list-style-type: none"> - Postavljanje i prva provedba longitudinalnog istraživanja ekološke svijesti maturanata i učenika osmih razreda osnovnih škola. - Izrada sustavne evaluacije edukacijskih aktivnosti i korištenje rezultata u svrhu godišnje ocjene uspješnosti edukacijskih programa i njihovog kontinuiranog unaprjeđivanja - 2- 4 edukativne aktivnosti godišnje prilagođene ciljanim skupinama, a temeljem baznog istraživanja razine okolišno odgovornog ponašanja ciljanih skupina kao i suradnje timova - 1-2 nove teme/edukacijske aktivnosti godišnje na kojima se ostvarila suradnja na osmišljavanju koncepta, definiranju ishoda i načina pristupa ciljanim skupinama među timovima Sunca/partnerskim organizacijama - Povećan broj ESS volontera s 2 na 3 u 2024. godini - Porast broja volonterskih sati za 10% na godišnjoj razini. - Prosječno godišnje provedeno 15 edukacijskih programa za ukupno 300 djece predškolske dobi/učenika osnovnih i srednjih škola

	<ul style="list-style-type: none"> - Pozitivno stručno mišljenje dobiveno od nadležne institucije za minimalno 2 edukacijska programa u odgojno-obrazovnim ustanovama/za odgojno-obrazovne djelatnike godišnje - Minimalno 300 djece i mladih godišnje uključeno u ostale edukacijske aktivnosti Sunca (natjecanja, izložbe i slično) - Prosječno dvije edukacijske aktivnosti godišnje za odgojno-obrazovne djelatnike (radionice/seminari/ predavanja/konferencije/edukacijski programi) - Održavanje postojećih nastavnih baza i povećanje broja fakulteta kojima je Sunce nastavna baza/prihvatna organizacija za 50% (s 4 na 6) - 12-16 studenata i mladih godišnje uključenih u programe društveno-korisnog učenja, stručne prakse i kroz aktivnosti Sunca kao nastavne baze - Povećanje broja zainteresiranih dionika (odgojno obrazovnih i visokoobrazovnih institucija, njihovih djelatnika te ostalih relevantnih dionika poput gradova, općina, javnih ustanova za zaštićena područja i dr.) za suradnju na izradi i provedbi edukativnih programa za 50%. - Sudjelovanje u radnim skupinama i na ključnim javnim raspravama na lokalnoj i nacionalnoj razini povezanim s odgojem i obrazovanjem za zaštitu okoliša i održivi razvoj (građanski odgoj , Zakon o volonterstvu, Nacionalni okvirni kurikulum, Nacionalna strategija za mlade, gradski program za mlade)
<p>2.2 Povećanje dostupnosti informacija koje doprinose okolišno odgovornom ponašanju i poslovanju korištenjem komunikacijskih alata, platformi i medija</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Povećana raznolikost komunikacijskih alata (video materijali, info-grafike, javne osobe uključene u kampanje, kanali ovisno o trendovima i potrebama projekata društvene mreže (twitter i sl), nove web stranice i sl.) - Realizirane minimalno 4 informativne/komunikacijske kampanje godišnje - 200-250 objava godišnje u javnim medijima - 110-120 objava na službenoj web stranici Sunca, - 12 objava na web stranici Dalmatia Green godišnje; minimalno 12 objava godišnje na web stranici Zaštita mora i minimalno 6 članaka na web stranici društveno-korisno učenje za okoliš i održivi razvoj

	<ul style="list-style-type: none"> - 2 objave dnevno na službenoj Facebook stranici radnim danima i za prigodna obilježavanja tijekom vikenda, 1 objava tjedno na stranici Dalmatia Green - Porast broja pratitelja Facebook stranice za 100% tijekom petogodišnjeg razdoblja
--	---

Prikaz internih slabosti i jakosti te vanjskih prilika i prijetnji za Strateški cilj 2:

<p>S</p> <ul style="list-style-type: none"> - Fleksibilnost - Motiviranost - Kreativnost - Umreženost - Iskustvo - Prepoznatljivost - Znanje za stvaranje edukacijskih sadržaja - Uspostavljene i uigrane procedure za uvođenje mladih u edukativne programe - Kapaciteti za provođenje edukacijskih programa i aktivnosti - Kapaciteti za praćenje okolišno-odgovornog ponašanja 	<p>W</p> <ul style="list-style-type: none"> - Previše ciljanih skupina u odnosu na kapacitete udruge - Nedostatak vremena za vanprojektne aktivnosti - Zastoji u internom protoku informacija i važnih podataka za komunikacijske aktivnosti - Neprilagođenost kanala informiranja ciljanim skupinama - Nedostatak prilika i sadržaja za volontere i članove - Nedostatak <i>baseline</i> istraživanja o okolišno odgovornom ponašanju - Nedostaju raznolikiji oblici komuniciranja: blog, podcasti, newsletter, a postojeću web stranicu treba doraditi
<p>O</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zainteresiranost lokalnih odgojno obrazovnih institucija za aktivnosti Udruge - Volja za prihvaćanje ideja - Popularizacija sadržaja - Obaveza ovakvog tipa sadržaja definirana odgojno-obrazovnim planovima - Uvrštavanje naših edukativnih aktivnosti u razne projekte drugih aktera 	<p>T</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nespremnost ili nemotiviranost za provođenje programa i njegovo usvajanje - Opiranje promjenama - Nedovoljna zainteresiranost javnosti za sadržaj

S obzirom na SWOT analizu, potrebno je:

- Jasnije precizirati i osigurati vrijeme za razvoj edukacijskih aktivnosti, jačanje kapaciteta edukatora jačanje vještina i znanja ostalih zaposlenika za edukaciju, mentoriranje novih edukatora, suradnju s ostalim timovima te uspostavljanje partnerstva i suradnje s institucijama.
- Prioritizirati ciljane skupine i prilagoditi im kanale informiranja kao i poruku.
- Razviti metodologiju i provesti *baseline* istraživanje razine okolišno odgovornog ponašanja; rezultate analize, osim za razvoj novih edukacijskih programa koristiti i u svrhu doprinosa ostvarenju specifičnih ciljeva SC 2.2: *Povećanje dostupnosti informacija koje doprinose okolišno odgovornom ponašanju i poslovanju korištenjem komunikacijskih alata, platformi i medija* i SC 3.2: *Povećanje razine podrške javnosti i medija za zagovaračke napore Sunca*.

4.3. Strateški cilj 3: Povećan utjecaj Sunca na javne politike i sudsku praksu u području zaštite prirode, okoliša i održivog razvoja

Specifični ciljevi, odgovorni i tim koji sudjeluje u njihovom ostvarenju, prioritetni pristupi i izvori financiranja:

Specifični ciljevi	Odgovorni tim Tim koji sudjeluje	Prioritetni pristupi ostvarenju cilja	Izvori financiranja
3.1. Povećanje razine korištenja dostupnih pravnih alata i mehanizama za zaštitu okoliša u Suncu i suradničkim organizacijama	Pravo okoliša Okoliš, Priroda, Komunikacije	<ul style="list-style-type: none"> - Pravni alati - Institucionalno zagovaranje i utjecaj na javne politike - Umrežavanje 	<ul style="list-style-type: none"> - Međunarodne fondacije - Projekti JLRS - EU projekti - Donacije građana - Ciljane crowdfunding kampanje
3.2. Povećanje razine podrške javnosti i medija za zagovaračke napore Sunca	Tematski zagovarački timovi Okoliš, Priroda, Komunikacije, Edukacija	<ul style="list-style-type: none"> - Javno zagovaranje - Direktne akcije u zajednici - Umrežavanje * Zagovaranje uvesti kao projektnu aktivnost u sve projekte 	<ul style="list-style-type: none"> - Međunarodne fondacije - Ciljane crowdfunding kampanje

Ključni pokazatelji uspjeha:

SPECIFIČNI CILJ	POKAZATELJI USPJEHA
3.1. Povećanje razine korištenja dostupnih pravnih alata i mehanizama za zaštitu okoliša u Suncu i suradničkim organizacijama	<ul style="list-style-type: none"> - Sudjelovanje u minimalno 70% ključnih javnih rasprava godišnje vezanih za područja rada organizacije - Sudjelovanje u ključnim javnim raspravama za zakonodavne i provedbene akte nacionalnoj, županijskoj i lokalnoj razini (minimalno Zakon o zaštiti okoliša, ZUP, ZUS,

	<p>Zakon o prostornom uređenju, izvještaji o provedbi Aarhuške konvencije)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Sudjelovanje u ključnim javnim raspravama za zakonodavne i provedbene akte na EU razini (minimalno EIA direktiva, Habitat direktiva, direktiva Aarhuška konvencija, Mediteranska uredba, Strategija bioraznolikosti, Waste direktiva) - Broj pokrenutih sudskih sporova (minimalno 2 strateška spora godišnje) - Unaprjeđenje minimalno 3 pravna alata i zagovaranje uvođenja jednog novog (npr. provođenje OPUO/PUO na vrijeme, smanjenje ovlasti inspektorata vezan uz PUO/OPUO, sustav kontrole studija, kolektivna tužba) - Proveden sustavan monitoring i procjena utjecaja sudjelovanja prilikom donošenja i izmjena provedbenih i zakonodavnih akata i provedeno praćenje za svako pojedino sudjelovanje kao i skupna evaluacija na godišnjoj razini i komunicirana u javnosti i put relevantnih institucija - Minimalno 10 okolišnih slučajeva na godišnjoj razini u kojima je pružena podrška u korištenju pravnih alata u zaštiti okoliša manjim OCD-a i građanskim inicijativa - Minimalno 8 provedenih zajedničkih zagovaračkih aktivnosti s manjim OCD-ima i građanskim inicijativama na godišnjoj razini. - Broj PUO, OPUO i SPUO postupaka u kojima je Sunce sudjelovalo (prosječno 4 godišnje) - Proveden sustavan monitoring i procjena utjecaja sudjelovanja prilikom PUO, OPUO, SPUO, OPEM) i provedeno praćenje za svako pojedino sudjelovanje kao i skupna evaluacija na godišnjoj razini i komunicirana u javnosti i put relevantnih institucija - Povećanje udjela prihvaćenih argumenata i komentara u okviru okolišnih upravnih postupaka (PUO, OPUO, SPUO, OPEM) kroz pet godina provedbe strateškog plana. - Povećanje udjela spriječenih štetnih intervencija u okoliš, kao posljedica korištenja pravnih alata kroz pet godina provedbe strateškog plana.
<p>3.2. Povećanje razine podrške javnosti i medija za zagovaračke napore Sunca</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Minimalno dva priopćenja Sunca po parnici - Minimalno 5 priča o uspjehu na godišnjoj razini objavljeno na službenoj web stranici i komunicirano u medijima. - Postignut udio donacija građana u proračunu Sunca za 1,5 % za vrijeme provedbe strateškog plana

	<ul style="list-style-type: none"> - Realizirane barem 2 zagovaračke kampanje godišnje s jasno definiranim ciljevima i aktivnostima (stavovi komunicirani u medijima, komunikacijske aktivnosti, rad u radnim skupinama, javni događaji i dr.) usmjerene na promjenu politika/ponašanja samostalno ili suradnji - Formiranje i komuniciranje u medijima prosječno 3 godišnja stava Sunca vezana za ključna i aktualna pitanja zaštite okoliša i prirode, izvan zagovaračkih kampanja - Prosječno 8 javnih događanja godišnje organizirano samostalno ili u suradnji - Ostvaren planiran broj sudionika na svim javnim događanjima i svi javni događaji popraćeni u medijima - 2 uspješne crowdfunding kampanje tijekom provedbe strateškog plana, provedene samostalno ili u suradnji, a povezane s zagovaračkom/ informativnom kampanjom.
--	---

Ciljane skupine po specifičnim ciljevima:

SC 3.1 - građani, građanske inicijative, OCD-i (nacionalni i međunarodni, donositelji odluka na EU razini, javno-pravna tijela RH, stručna javnosti (akademska zajednica, znanstvene institucije)

SC 3.2 – mediji, građani, OCD-i i formalne i neformalne mreže OCD-a, stručna javnost

Prikaz internih slabosti i jakosti te vanjskih prilika i prijetnji za Strateški cilj 3:

S	W
<ul style="list-style-type: none"> - Prepoznatljivost Sunca - Postojeći ljudski kapaciteti - Iskustvo u korištenju pravnih alata u zaštiti okoliša - Umreženost i suradnja - Institucionalno znanje (tematsko i postupovno) - Dobro prepoznavanje društvenih problema - Pristup informacijama s terena (Zeleni telefon) i iskustvo rada na terenu - Kombinacija teorije i prakse - Prilagodljivost kriznim situacijama - Kreativnost u iznalaženju pravnih rješenja i utjecaja na javne politike 	<ul style="list-style-type: none"> - Zagovaračke aktivnosti nisu uplanirane u radno vrijeme zaposlenika - Nepercipiranje zagovaračkih aktivnosti kao sastavnih aktivnosti u okviru radnog mjesta - Nedostatak vremena za evaluaciju sudjelovanja u procesima kreiranja javnih politika - Ne slavimo uspjehe - Nedovoljno korištenje tuđih iskustava u parničenju - Nedostatak vremena i financija za pravna istraživanja i pripremu parnica - Nedovoljno komuniciranja zagovaračkih aktivnosti putem medija i ključnih dionika - Mali broj zaposlenika s kapacitetima i interesom za zagovaranje

O	T
<ul style="list-style-type: none"> - Pravni okvir koji utvrđuje bolje standarde u zaštiti okoliša - Ojačana svijest građana i institucija o temama i potrebi zaštite okoliša - Više izvora za informiranje i educiranje - Novi izvori financiranja (fondacije, mali donatori) - Resursi suradničkih organizacija i mreža za komunikacijske i zagovaračke aktivnosti 	<ul style="list-style-type: none"> - Pravni okvir koji nedovoljno dobro prenosi standarde u zaštiti okoliša sa razine EU (transpozicija EU zakonodavstva) - Tromost pravosudnog sustava - Needuciranost i neosvijestjenost zaposlenika javno-pravnih i pravosudnih tijela - Nepovjerenje građana u sustav - Korupcija - Neprepoznavanje OCD-a kao dionika okolišnih procesa od strane tijela javne vlasti i pravosuđa - Pro-forma provođenje postupaka sudjelovanja javnosti - Nedostatak natječaja za projekte iz područja zaštite okoliša, demokratizacije i dr. - Promjene unazad u upravnom sudovanju i okolišnom zakonodavstvu

S obzirom na SWOT analizu, potrebno je:

- Zagovaračke aktivnosti ugrađivati u sve projekte.
- Jasnije komunicirati važnost zagovaračkih poslova u okviru relevantnih radnih mjesta te provoditi edukaciju zaposlenika za zagovaranje.
- Ugrađivati aktivnosti pravne podrške i strateških parnica u projekte u koje je to moguće
- Unaprijediti razmjenu informacija unutar i izvan organizacije o uspjesima zagovaračkih aktivnosti – na vrijeme uključiti komunikacijski tim kako bi se osmislile poruke o važnosti započetih sudjelovanja i parnica, kao i o njihovim ishodima. Negativni ishodi također se mogu koristiti u svrhe zagovaranja i osvještavanja.
- U suradnji s drugim okolišnim organizacijama osmisliti i pokrenuti zagovaračku kampanju vezanu za nazadovanje okolišnog zakonodavstva; iskoristiti priliku za postavljanje te teme na politički dnevni red kroz saborski Odbor za zaštitu okoliša i prirode kojim predsjedava zastupnica zeleno-lijevе koalicije.
- Ostvariti i razvijati kontakte s Državnom školom za javnu upravu i Pravosudnom akademijom.
- Usmjeriti se na ostvarivanje partnerstva i korištenje resursa suradničkih organizacija i mreža za komunikacijske i zagovaračke aktivnosti na lokalnoj, nacionalnoj i međunarodnoj razini.

4.4. Strateški cilj 4: Doprinos povećanju učinkovitosti sektora zaštite prirode s naglaskom na očuvanje morskih ekosustava

Strateški ciljevi, odgovorni tim te prioritetni pristupi unutar programskog područja:

Specifični ciljevi, odgovorni i tim koji sudjeluje u njihovom ostvarenju, prioritetni pristupi i izvori financiranja:

Specifični ciljevi	Odgovorni tim Tim koji sudjeluje	Prioritetni pristupi ostvarenju cilja	Izvori financiranja
SC 4.1. Doprinos izradi i provedbi kvalitetnih dokumenata upravljanja zaštićenim područjima i područjima ekološke mreže	Priroda Okoliš Pravo okoliša	- Institucionalno zagovaranje i utjecaj na javne politike - Edukacije - Umrežavanje	- Usluge - EU projekti - Međunarodne fondacije
SC 4.2. Doprinos povećanju površine zaštićenih morskih i obalnih područja te zona stroge zaštite	Priroda Pravo okoliša Komunikacije	- Institucionalno zagovaranje i utjecaj na javne politike - Istraživanja i monitoring - Umrežavanje	- EU projekti - Međunarodne fondacije
SC 4.3. Doprinos smanjenju negativnih utjecaja ljudskih aktivnosti na morske i obalne ekosustave	Priroda Okoliš Pravo okoliša Komunikacije	- Javno zagovaranje - Istraživanja i monitoring - Pravni alati	- EU projekti - Međunarodne fondacije - FZOEU - Usluge - Donacije građana
SC 4.4. Povećanje kapaciteta za učinkovito upravljanje u zaštiti prirode	Priroda Edukacije Pravo okoliša	- Institucionalno zagovaranje i utjecaj na javne politike - Edukacije - Umrežavanje	- EU projekti - Međunarodne fondacije - Usluge

Ciljane skupine po specifičnim ciljevima:

SC 4.1 - javne ustanove za upravljanje zaštićenim područjima, MINGO, Ministarstvo poljoprivrede, Ministarstvo pomorstva, upravni odjeli nadležni za zaštitu okoliša (JLRS), županije

SC 4.2 - javne ustanove za upravljanje zaštićenim područjima, MINGO, Ministarstvo poljoprivrede, Ministarstvo pomorstva, ribari, znanstvenici i predstavnici ronilačkog turizma, OCD-i, lokalne zajednice, upravni odjeli nadležni za zaštitu okoliša (JLRS), županije

SC 4.3 – MINGO, Ministarstvo poljoprivrede, Ministarstvo pomorstva, sud, EK, šira javnost, pravosudna tijela, građani, poslovni sektor (naročito u turizmu), lokalna tijela, OCD-i i građanske inicijative, PP, upravni odjeli nadležni za zaštitu okoliša (JLRS)

SC 4.4 - javne ustanove za upravljanje zaštićenim područjima, MINGO, Ministarstvo poljoprivrede, Ministarstvo pomorstva, lučke uprave, ribari, poslovni sektor (naročito u turizmu), upravni odjeli nadležni za zaštitu okoliša (JLRS)

Ključni pokazatelji uspjeha:

SPECIFIČNI CILJ	POKAZATELJI USPJEHA
<p>SC 4.1. Doprinos izradi kvalitetnih dokumenata upravljanja zaštićenim područjima i područjima ekološke mreže</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Kroz konzultaciju s dionicima izrađeni konačni nacrti za minimalno 8 planova upravljanja i/ili akcijskih planova s prioritetom obalnog područja - Sudjelovanje putem e-savjetovanja, povjerenstava, radnih skupina, radionica i sl. u izradi i donošenju značajnih nacionalnih i lokalnih strateških i regulatornih dokumenata vezanih za tematsko i geografsko područje djelovanja Sunca (Zakon o zaštiti prirode, Zakon o morskome ribarstvu, Strategija i akcijski plan zaštite prirode, Strategija bioraznolikosti EU, PAF, Pravilnik o ciljevima očuvanja i mjerama očuvanja ciljnih vrsta i stanišnih tipova u područjima ekološke mreže, Pravilnik o ribolovu u zaštićenim područjima i posebnim staništima, pravilnici o zaštiti i očuvanju, odluke o mjerama zaštite, očuvanja, unapređenja i korištenja zaštićenog područja, planovi upravljanja koje ne izrađuje Udruga, operativni program za pomorstvo i ribarstvo i sl.) - Kartirano minimalno 2500 ha površine morskih i obalnih staništa od strane Sunca
<p>SC 4.2. Doprinos povećanju površine zaštićenih morskih i obalnih područja te zona stroge zaštite</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Osmišljena i provedena minimalno jedna kampanja vezano za provedbu EU strategije bioraznolikosti i postizanje zadanih ciljeva o povećanu površine zaštićenih područja u moru. - Sudjelovanje u procesima utvrđivanja i proglašenja novih zaštićenih područja i zona stroge zaštite od interesa za rad Sunca (rad u povjerenstvima, radnim skupinama, sudjelovanje na relevantnim radionicama). - Identifikacija minimalno 10 potencijalno novih zaštićenih područja u moru te zona stroge zaštite i izrada minimalno 3 studije kao podloga za njihovo proglašenje i upravljanje područjem
<p>SC 4.3. Doprinos smanjenju negativnih utjecaja ljudskih aktivnosti na morske i obalne ekosustave</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Osmišljene barem dvije komunikacijske/zagovaračke kampanje na godišnjoj razini vezane za smanjenje negativnih utjecaja ljudskih aktivnosti - Minimalno 2 aktivnosti korištenja prava sudjelovanja javnosti godišnje (npr. PUO, SPUO, OPEM, savjetovanja) tijekom kojih se

	<p>ostvarila suradnja između tima zaštite prirode i tima prava okoliša u definiranju strategije korištenja prava sudjelovanja javnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> - Sudjelovanje u uspostavi i učinkovitim funkcioniranju radnih tijela usmjerenih smanjenju negativnih utjecaja na morske i obalne ekosustave (mreža za očuvanje periske, mreža za zaštićena područja i sl.) - Sudjelovanje u radu nacionalnih i međunarodnih mreža usmjerenih smanjenju negativnih utjecaja na morske i obalne ekosustave (MedPAN, Seas at Risk, Posidonia Anchoring Network, UNEP MAP mreža, BioNET i sl.) - Minimalno jednom godišnje promovirani među ključnim dionicima primjeri dobrih praksi za smanjenje negativnih utjecaja ljudskih aktivnosti te obnovu morskih i obalnih ekosustava uspostavljeni kroz projekte Sunca i/ili drugih organizacija/institucija (ekološka sidrišta, presađivanje cvjetnica, slučajni ulov, invazivne vrste, otpad u moru, upravljanje plažama i sl.) - Kontinuirano praćenje stanja livada posidonije u minimalno 4 ZP i 3 područja EM te komuniciranje zaključaka prema javnosti i ključnim dionicima. - Sudjelovanje u uspostavi i provedbi novih praćenja stanja prioriteta morskih staništa i vrsta te praćenja pritiska ljudskih aktivnosti (minimalno 5 novih tematskih i/ili prostornih praćenja stanja/lokacija) te komuniciranje zaključaka prema javnosti i ključnim dionicima.
<p>SC 4.4. Povećanje kapaciteta za učinkovito upravljanje u zaštiti prirode</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Organizirano minimalno 12 edukacijskih aktivnosti (treninga/radionica/seminara/okruglih stolova/studijskih putovanja) koji uključuju različite sektore i usmjereni su rješavanju problema i prijenosu dobrih praksi - Minimalno 4 aktivna sudjelovanja u događanjima razmjene znanja i iskustava organiziranim od strane drugih institucija povezanih sa zaštitom prirode (predavači, suorganizatori, izlagači i sl.) - Sudjelovanje predstavnika sektora važnih za upravljanje obalnim i morskim područjima (uprava ribarstva, ribari, lučke uprave, prostorno planiranje i sl.) na događanjima organiziranim od strane Sunca

Prikaz internih slabosti i jakosti te vanjskih prilika i prijetnji za Strateški cilj 4:

<p>S</p> <ul style="list-style-type: none"> - Stručni kadar - Iskustvo - Dobri odnosi i kontakti unutar sektora zaštite prirode - Postojeće usluge i projekti kroz koje je moguće financirati dio zadanih ciljeva - Prilika za dodatno usavršavanje - Umreženost sa stručnjacima, organizacijama, institucijama u RH i međunarodno - Motivacija - Suradnja - Oprema 	<p>W</p> <ul style="list-style-type: none"> - Angažiranost glavnih stručnjaka na drugim projektima i organizacijskom radu - Ograničena mogućnost putovanja zbog privatnih okolnosti - Ograničeni kapaciteti za zagovaranje - Manjak specifičnih stručnih znanja za prikupljanje i obradu podataka, korištenje novih tehnologija, komunikacijskih i facilitacijskih vještina
<p>O</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zadana obaveza RH s rokovima - Veliki nacionalni projekti i usluge koji su u tijeku - Bolje povezivanje s dionicima iz privatnog sektora i ribarstva - Bolje poznavanje problema i mogućih rješenja - Pravno usvojeni i obvezujući Planovi upravljanja - EU strategija bioraznolikosti - EU kampanje - Rastući broj primjera dobre prakse iz drugih zemalja 	<p>T</p> <ul style="list-style-type: none"> - Rokovi (skoro pa nemogući) - Nemotiviranost dionika na uključivanje u procese upravljanja i na ustupanje informacija - Slaba provedba zakonodavnog okvira zaštite prirode - Manjak dostupnih financija za provedbu direktnih akcija zaštite prirode (provedba planova upravljanja) - Loša educiranost i nerazumijevanje dionika - Sporost administracije - Interesi pojedinaca i lobiranje - Rad inspekcije i sudstva

S obzirom na SWOT analizu, potrebno je:

- Osloboditi vrijeme i pronaći/kreirati prilike za stjecanje specifičnih znanja koja u ovom trenutku nedostaju. Alternativno, pronaći vanjske stručnjake čiji će honorarni angažman doprinijeti ostvarenju specifičnih ciljeva.
- Za unaprjeđenje komunikacijskih vještina iskoristiti resurse organizacijskog komunikacijskog tima i/ili po potrebi angažirati vanjskog stručnjaka za edukaciju i *coaching* u području komunikacija.

5. ORGANIZACIJSKI RAZVOJ

Osim programskih strateških ciljeva, temeljem analize izrađene za potrebe pripreme strateškog planiranja, kao i tijekom same radionice strateškog planiranja, Sunce je definiralo i nekoliko ciljeva organizacijskog razvoja.

Zaključeno je da je aktualna organizacijska struktura adekvatna za ispunjavanje novo-definiranih ciljeva, no ukoliko se tijekom provedbe Strateškog plana pokaže da bi izmjene u strukturi doprinijele njegovom lakšem ispunjavanju, vodstvo organizacije pokrenut će proces redizajna strukture. Ovakva je odluka donesena i uslijed činjenice da je organizacija tek nedavno usvojila novu organizacijsku strukturu i u zadnjih 6 mjeseci zaposlila 5 novih osoba. Stoga novoj organizacijskoj strukturi treba dati priliku da se stabilizira, a novozaposlenima priliku da se što lakše uklope.

U organizaciji se provode dva programa: Program zaštite okoliša i održivog razvoja i Program zaštite prirode. Voditeljice programa ujedno imaju i upravljačke odnosno izvršne funkcije – tako je Voditeljica Programa zaštite okoliša i održivog razvoja ujedno i na funkciji Izvršne direktorice, dok je Voditeljica Programa zaštite prirode predsjednica Upravnog odbora. S obzirom na broj zaposlenih, kao i na broj projekata, tijekom strateškog planiranja je prepoznata potreba izgradnje kapaciteta nekog od postojećih zaposlenika za preuzimanje uloge Voditelja/ice Programa zaštite okoliša i održivog razvoja. Na taj način bi se Izvršnoj direktorici omogućilo upravljanje organizacijom bez rizika od izgaranja na poslu, a smanjio bi se i rizik neostvarivanja strateških ciljeva u Programu zaštite okoliša i održivog razvoja.

U Suncu momentalno rade 23 osobe, a angažirano je i dvoje ESS volontera. Najviše tijelo Udruge je Skupština koja broji 27 članova. Upravni odbor koji upravlja radom organizacije između skupština čini 5 članova, među kojima je 2 zaposlenika te 3 vanjska člana. Horizontalni odjeli u organizaciji su Odjel za edukaciju i informiranje te Odjel prava okoliša. Oba odjela imaju horizontalnu funkciju potpore programima, a dijelom se programski razvijaju u području edukacije odnosno prava okoliša te razvijaju nove alate, metode i prakse u svojim područjima djelovanja.

U Programu zaštite prirode, osim voditeljice programa rade i dvije voditeljice projekata te tri stručne suradnice. U Programu zaštite okoliša i održivog razvoja, osim voditeljice programa (ujedno i izvršne direktorice) radi još dvoje stručnih suradnika. S obzirom na novi Strateški cilj 1, koji je u cijelosti posvećen pitanjima gospodarenja otpadom, te strateškim ciljevima 2 i 3 koji će zahtijevati doprinos oba programa, prije stupanja na snagu novog Strateškog plana treba razmisliti o eventualnoj potrebi povećanja ljudskih resursa u ovom programu. Odjel za edukaciju i informiranje broji 6 osoba pri čemu je dio osoba angažiran i na projektima i aktivnostima drugih programa/odjela. U Odjelu prava okoliša također trenutno rade dvije osobe, dok je jedna osoba na porodiljinom dopustu. Nedavno se povećao broj osoba koje isključivo rade na komunikacijama na dvije osobe, a na aktivnostima financija i administracije radi tri osobe uz potporu knjigovodstvenog servisa.

U pogledu financija, unatoč izazovima 2020. i 2021. godine, organizacija je financijski stabilna s diversificiranim izvorima financiranja, uključujući i nemali udio samofinanciranja u ukupnom proračunu organizacije (2020. godine 23 %). U narednom strateškom razdoblju, program Dalmatia Green (bivši EkoPartner) i Zeleni izleti – za koje se ispostavilo da u ovome trenutku ne postoji osnova za financijsku samoodrživost bit će ugrađeni u druge projekte te doprinositi ostvarenju strateških ciljeva, bez pritiska ostvarenja financijske samoodrživosti. S druge strane samofinanciranju će i dalje doprinositi Program zaštite prirode kroz pružanje različitih usluga na tržištu (planovi upravljanja, kartiranja i monitoring vrsta i staništa, stručne studije), a financijsku samoodrživost pokušat će ojačati i dodatno razviti edukacijski programi Udruge. Potrebno je paziti da dobit koju organizacija ostvari omogući njenu stabilizaciju, ali istovremeno ne dovede do iscrpljivanja kapaciteta pojedinih programa, odjela i zaposlenika, a zbog

potrebe usmjeravanja značajnih sredstava na dijelove organizacije koji nisu uspjeli ostvariti potrebno financiranje.

Namicanje sredstava shvaćeno je kao kolektivna odgovornost kojemu se pristupa ozbiljno na razini programskih timova. Organizaciji predstoji i izrada Komunikacijske strategije, potreba koja je prepoznata i prije procesa strateškog planiranja, a koja je sada dodatno osnažena postavljanjem ciljeva koji se odnose na višu razinu okolišno odgovornog ponašanja javnosti te na povećanje razine podrške javnosti i medija za zagovaračke napore Sunca.

Upravljanje ljudskim resursima vođeno je godišnjom evaluacijom rada zaposlenika, a u planu je uvesti i 360 evaluaciju rada. U upitnicima zaposlenika provedenima u sklopu pripreme procesa strateškog planiranja uočava se visoka razina motivacije za nastavak rada velike većine ispitanika u Suncu. Sunce im omogućuje da se profesionalno bave i grade svoje kapacitete u pitanjima koja su im osobno važna i pritom daju konkretan širi društveni doprinos zaštiti prirode i okoliša i održivom razvoju i to u kolektivu kojeg krasi fleksibilnost s jedne i stabilnost s druge strane. Ne čudi stoga da se velika većina zaposlenica za budući period od 3-5 godina i dalje vidi u Suncu, na istim ili sličnim pozicijama, ali s osnaženim znanjima i vještinama i malo drugačijom raspodjelom radnih zadataka ili konkretnih upravljačkih dužnosti. Isto tako, i članovi i članice Upravnog odbora spremni su nastaviti suradnju sa Suncem.

Područje unaprjeđenja upravljanjem ljudskim resursima prepoznato je primarno u znatno snažnijem uključivanju članova organizacije i volontera u rad organizacije i ispunjavanje strateških ciljeva. Ovo ujedno predstavlja i područje organizacijskog razvoja koje, iako prepoznato i u prethodnom strateškom planu, nije uspjelo sustavnije zaživjeti u djelu povezanom s razvojem članstva, dok se volontiranje značajnije razvilo provedbom međunarodnog volontiranja financiranog putem EVS programa odnosno kasnije ESS programa. Stoga će za članove i lokalne volontere trebati osmisliti aktivnosti u koje ih se redovito ili po potrebi može uključivati, sukladno njihovim interesima, stručnim znanjima i vještinama te količini vremena kojeg mogu posvetiti organizaciji. U tom smislu, prvi bi korak bio diseminacija novog strateškog plana i popratnog kratkog upitnika među članstvom i volonterima kojim bi se propitao njihov specifični interes, znanja, vještine i vrijeme koje mogu posvetiti ostvarenju pojedinog cilja. Ovome u kratkom roku treba slijediti njihov aktivni angažman.

Nadalje, premda je u programskom dijelu istaknuto, važno je ponoviti da je dogovor sa strateškog planiranja da se za svaku temu na kojoj Sunce radi kreira *ad hoc* zagovarački tim, koji će brinuti o tome da aktivnosti zagovaranja dopru do ciljanih skupina i u širu javnost. Istovremeno, bit će potrebno odvojiti vrijeme i resurse za edukaciju iz područja zagovaranja i medijskih nastupa, za sve one osobe koje nemaju takvog prethodnog iskustva.

U nastavku su prikazani ciljevi organizacijskog razvoja za naredno strateško razdoblje, s naznakom koordinatora i osoba koje sudjeluju u ostvarenju organizacijskih ciljeva. Ostvarenje ovih ciljeva treba pratiti na redovitim sastancima vodstva organizacije koji se organiziraju minimalno jednom godišnje, a obvezno prilikom izrade operativnih organizacijskih planova te godišnjih izvješća o radu.

Organizacijski ciljevi	Koordinira	Sudjeluju
OC 1 Članovi, međunarodni i lokalni volonteri uključeni u	Izvršna direktorica	Stručna suradnica u Programu zaštite okoliša/koordinatorica volontera, financijsko-administrativna suradnica,

ispunjavanje strateških ciljeva organizacije		predstavnice odjela/programa i tima za komunikaciju
OC 2 Povećana prepoznatljivost i vidljivost organizacije	Voditeljica komunikacija i odnosa s javnošću i voditeljica Odjela za edukaciju i informiranje	Svi
OC 3 Osnaženi kapaciteti zaposlenika u područjima rada (npr. kreiranju okolišne sudske prakse, za vođenje programa zaštite okoliša)	Izvršna direktorica	Voditelji programa i odjela, voditeljica financija i voditeljica komunikacija i odnosa s javnošću
OC 4 Održana financijska stabilnost	Izvršna direktorica	Voditelji programa i odjela, voditeljica financija i voditeljica komunikacija i odnosa s javnošću
OC 5 Osigurana samoodrživost edukacijskih programa	Voditeljica Odjela za edukaciju i informiranje	Izvršna direktorica, Odjel za edukaciju i informiranje, voditeljica financija
OC 6 Unaprjeđena organizacije rada, naročito pravovremeni prijenos informacija između programa, odjela i timova (bolja interna i eksterna komunikacija uspješnih rješenja i rezultata u zaštiti okoliša, svi zaposlenici mogu prepoznati i prepričati priče o uspjehu vezano uz svoje područje rada)	Sukoordinacija svih voditelja programa i odjela, voditeljice komunikacija i odnosa s javnošću i voditeljice financija	Svi
OC 7 Održan kontinuitet djelovanja Sunca u procesima koji se odnose na razvoj i djelovanje civilnog društva	Sukoordinacija izvršne direktorice, predsjednice Upravnog odbora i voditeljice Odjela za pravo okoliša	Voditeljica financija, voditeljica Odjela za edukaciju i informiranje, voditeljica projekata u programu zaštite prirode

Za potrebe ostvarenja pojedinih ciljeva formirat će se ad hoc zagovarački, istraživački, komunikacijski i fundraising timovi čiji će se sastavi mijenjati ovisno o temi i području.